

Данііл Андрэеў пра міжрэлігійны дыялог у глабальным свеце

Рускі паэт і містык Данііл Андрэеў жыў і тварыў у перыяд татальнага панавання атэізму, але прадбачыў хуткае наступленне часоў свабоды веравызнання як неад'емнай часткі правоў чалавека. Такая свабода можа існаваць толькі ва ўмовах дэмакратычнага ладу грамадска-палітычнага жыцця. Ключавое пытанне: ці з'яўляецца такі лад агульнаабавязковым для ўсталявання трывалага міжрэлігійнага міру, свабоднага і ўзаемацярпімага дыялогу прадстаўнікоў розных канфесій?

Відавочнае абвастрэнне міжрэлігійных канфліктаў і супярэчнасцяў у надыходзячую эру глабалізацыі (якую таксама з далечыні савецкага часу прадбачыў Д. Андрэеў) ставіць гэтае пытанне рубам. Крытыкі ідэалагем талерантнасці, паліткарэктнасці і мультыкультуралізму, нібыта церпячых паразу на нашых вачах, пры гэтым не ўказваюць, што можа ці павінна прыйсці ім на змену. Вяртанне да часоў ізаляцыянізму немагчыма тэхнічна і інфармацыйна. Дэ-факта людзі ўсё роўна ўжо жывуць у свеце, які канадскі сацыёлаг М. Мак-Люэн дасціпна назваў «глабальнай вёскай». І менавіта «вясковы», то бок кансерватыўны, артадаксальны, традыцыяналісцкі ўклад жыцця і менталітэт, вымушаны існаваць у глабальнай інфармацыйнай і тэхналагічнай прасторы, стварае «грымучую сумесь», якая вядзе да радыкалізму, экстрэмізму, тэрарызму.

Рэлігійна-філасофская канцэпцыя Д. Андрэева цікавая тым, што ў ёй да надыходу эпохі глабалізацыі была прааналізавана падобная небяспечная перспектыва і прапанаваны шляхі яе калі не прадухілення, то пераадолення. Галоўная з прапаноў паэта мае выразна «асветніцкую» форму. Ён марыў пра новую педагогіку, пра адукацыйныя і выхаваўчыя праграмы, якія сфарміруюць чалавека такіх шырокіх поглядаў і пачуццяў, пры якіх асабістая карціна свету (у тым ліку рэлігійная) не супрацьпастаўляецца іншым, а дапаўняецца імі. Для гэтага, у прыватнасці, прадстаўнікі любой канфесіі павінны, захоўваючы вернасць сваёй дагматыцы і культу, адмовіцца ад прэтэнзій на іх абсалютную і непахісную ісціннасць, нязменнасць і недатыкальнасць.

Такім чынам, Данііл Андрэеў прапанаваў верыць, думаць і дзейнічаць дыялектычна і сінэргійна. Гэту праграму можна лічыць утопічнай, што і робіць большасць крытыкаў мысліцеля, але тое не адмяняе факту неабходнасці вырашэння вострых праблем міжрэлігійных і міжкультурных стасункаў у сучасным глабальным свеце. Утопія ў гуманітарных ведах да некаторай ступені аналагічна ідэалізацыям у прыродазнаўстве: яна задае немагчымыя, гранічныя ўмовы як сістэму каардынат, у якой аналізуецца і ацэньваецца рэальны стан рэчаў. Гэта адзін з чыннікаў, вызначаючых светапоглядную і метадалагічную каштоўнасць канцэпцыі Д. Андрэева.